

# მწევესი

1885-1886

მწევესი დამატებით გამოდის თვეში ხუთჯერ, ყოველი თვის 10-ს, 15-ს და 20-ს რიცხვებში.

### გ ა ზ ე თ ი ს ო ა ს ი:

ერთი წლისა გაგზავნით დაგაუგზავნელად	5 მან.
ნახევარი წლის — — — — —	3 —
„მწევესი“ რუსული დამატებით — — — — —	6 —
ნახევარი წლით — — — — —	4 —
ცალკე რუსული დამატება წლით — — — — —	3 —
ნახევარი წლით — — — — —	2 —

გაზეთის ფულის და ყოველ გვარი წერილების გაგზავნა შეიძლება რედაქციაში ამ ადრესით: *Въ Кав-рiи, Въ редакцiю „Мухомелъ“ (Пастыръ).*

ყველა სტატიები და კორესპონდენციები, რომელნიც რედაქციაში იქმნებიან გამოგზავნილნი დასაბეჭდავით, უთუოდ ვრცელად და გასაგებად უნდა იყვნენ ავტორთაგან ხელ-მოწერილნი ავტორთაგან გამოგზავნილი სტატიები შეიძლება ხან-დის-ხან შემოკლებით და შესწორებით დაიბეჭდონ.

სტატია, რომელნიც არ დაიბეჭდებიან, სამი თვის განმავლობაში შეიძლება ავტორებს მათის ხარჯით უან-კე დაებრუნოს.

სტატიები მიიღებიან რუსულ ენაზე დაწერილნიც და თარგმნით დაიბეჭდებიან.

### უწეიღესი და უმართავულესი სინოდის მბერ-პროკურორის, კონსტანტინე პეტრეს ძის კომპი-ლოზისა და სამართავლოში მობრძანება.

მისი მაღალ აღმატებულება უწმიდესი სინოდის მბერ-პროკურორი კონსტანტინე პეტრეს ძე პობე-ლონოსცევი ამ ზაფხულში მობრძანდა პირველად პია-ტიგორსკში, სადაც ოცდა ექვს აგვისტომდის ინება დარჩენა. 27 აგვისტოს მბერ-პროკურორი პიატი-გორსკიდან წამობრძანდა ქ. თბილისში. მოგზაურო-ბის დროს მის მაღალ აღმატებულებას ერთად ბ. საბ-ლერთან გზად გამოუვლია მღვთის სოფელში, რომელიც სძევს ღუშეთის მაზრაში, სამხედრო გზის პი-რად. ამ სოფელში შებრძანებულა წმიდის ბიორგის ეკლესიაში. როდესაც ეკლესიაში შებრძანებულა, როგორც გვეცნობებს ადგილობითი მღვდელი მ. ალექსი ბულისაშვილი, მბერ-პროკურორი ძლიერ გააკვირვა თურმე ეკლესიის სიღარიბემ, თუმცა ეს ეკლესია მთელს საბლალოჩინო მაზრაში პირველ შემკობილ ეკლესიად ითვლება. როდესაც მისი მა-ღალ აღმატებულებისათვის მოუხსენებიათ, რომ სა-ქართველოში ამ ეკლესიაზედ უფრო ღარიბი ეკლეს-იები არიანო, უფრო მეტად გაკვირვებულა ის.

მბერ-პროკურორს დაწერილებით გამოუკით-ხავს თურმე მღვდლისათვის ეკლესიების და ხალხის სარწმუნოებრივი და ზნეობითი მდგომარეობა და, როდესაც ადგილობითი მღვდელს მოუხსენებია ეკლეს-იებისა და ადგილობითი ხალხის არა სანატრელი სარწმუნოებრივი და ზნეობრივი მდგომარეობა, მბერ-პროკურორს შეუნიშნავს: „სამუხხაროა ამისთანა მოე-ლენა იმ ხალხში, რომელსაც ძრისტეს სარწმუნოება მიუღია მეოთხე და მეხუთე საუკუნეებშიო.“

სხვათა დარიგებათა და ზომათა შორის მის მაღალ აღმატებულებას ურჩევია ადგილობითი მღვდლი-სათვის საეკლესიო-სამრევლო სკოლაზე ყურადღების მიქცევა, რომ ამ საშუალებით ახალ-თაობაში მაინც აღიზარდენ ქრისტიანნი ძრისტიანნიო“. შემდეგ ეკლესიის დათვალვიერებისა მის მაღალ აღმატებულე-ბას უნებებია ადგილობითი მღვდლის სადგომის და მისი ოჯახის მოწყობილობის ნახვა, რომ მიახლოე-ბით მაინც შეედგინა აზრი ჩვენ სამღვდლოების ოჯახურ მდგომარეობაზე. მის მაღალ აღმატებულე-ბას ძლიერ გაჰკვირვებია როგორც სადგომის სილა-რიბე, ისე საზოგადოდ ოჯახის მოწყობილობა და უნებლიედ წარმოუთქვამს: „ამისთანა სახლში არ შეიძლება მღვდლის ცხოვრებაო.“ ამისათვის წამო-მობრძანების დროს მათ აღუთქვამს მრევლისათვის

ნულგება შესამჩნევად ნსუბუქდება მათ, რომ ის იმყოფება ეკლესიის სწორს და მტკიცე ხელ-მძღვანელობის ქვეშ. მორჩილება ეკლესიისა—გულწრფელი, გულის სიწმინდე, როგორც ეს შეჭურვის ბავშვებს—აი ამ გვარი სკოლის მტკიცე ბურჯი და ხასიათი, რომლითაც ის განსხვავდება სხვა მის მზავს სკოლებისაგან.

სწავლა იწყება დღის ლოცვების წაკითხვით, რომელიც სწარმოებს ნაჩვენები წესისა მებრ. დღის ლოცვების რიგი, რომელიც ცოტათი შემოკლებულია სახელდობ ბავშვებისათვის, რომელნიც სწავლობენ დასაწყის სასოფლო სკოლებში, ნაჩვენებია სასწავლო წამნში, რომელიც გამოცემულია უწმიდესი და უმართებულესის სინოდის კურთხევით მოსკოვში ამა მიმდინარე 1886 წელში. სასურველია, რომ ლოცვებს: „მეუფეო-ზეცათაო“, „წმიდაო-ღმერთო“, „ყოვლად-წმიდა სამებაო“, „მამაო-ჩვენო“ კი არ კითხულობდნენ მოწაფენი, არამედ ერთად ვალობდნენ. რომ ბავშვები დაუახლოვდნენ ეკლესიას, საჭიროა აგრეთვე, რათა ბავშვები შემდეგ სამების ტროპარებისა ვალობდნენ დღის შესაფერ საგალობელთ (ტროპარი კვირისა), აგრეთვე უნდა ვალობდნენ და არა კითხულობდნენ შემდეგ საგალობელთ: „აცხოვნე, უფალო, ერი შენი“ და გამთავებისას „ღირსა-არს“. დიდი დღესასწაულების შემდეგ დღეებში ამ დღესასწაულთ მიყვანებამდე დღის შესაფერ იმ საგალობელთა სამაგიეროდ იგალობებიან ამ დღესასწაულის ტროპარები. ამის შემდეგ ყოველი საგნის გაკვეთილი იწყება გალობით: „მეუფეო-ზეცათაო“ და თავდება „ღირს-არსის“ გალობით. აღდგომის შემდეგ დღეებში ამაღლებამდის, გაკვეთილის დასაწყის იგალობება: „ძრისტე აღსდგა“, ხოლო გაკვეთილის გათავების დროს: „განათლდი, განათლდი;“ ამ დღესასწაულის შემდეგ წარყვანებამდე გაკვეთილის დასაწყის ვალობენ: „ამაღლდი დიდებით და სხვ., დასასრულ: „შენ უმეტესად გონებისა და სიტყვისა.“ ხუთი წმიდის დღესასწაულის შემდეგ გათავებამდე გაკვეთილების გათავების დროს იგალობებიან: „გიხაროდენ, დედოფალო...“ ამ გვარივე ცვლილება უნდა მოხდეს ხოლმე დღის ლოცვაშიაც. დილას, როცა ბავშვები ლოცვას კითხულობენ, მასწავლებელი უსათუოდ უნდა დაესწრონ; მაგრამ სასურველია, რომ მღვდელიც, შეძლებისა და გვარად, ხშირად დახედავდეს სკოლას სახელდობ ამ დროს. ლოცვის დროს დასაწყისი ასამაღლებელი და ჩამოლოცვა

თვით მან უნდა შეასრულოს და მასთან მღვდელმა ყურადღება უნდა მიაქციოს, რომ ლოცვა ეკლესიის წესისა მებრ სრულდებოდეს. ლოცვის შემდეგ პირველი გაკვეთილი უსათუოდ უნდა იყოს საღმრთო სჯულისადამ. ლოცვის დროს და, თუ შესაძლებელი იქნება, ამ პირველი გაკვეთილის დროსაც, ხატის წინ ანთებული უნდა იყოს კანდელი, ანუ თაფლის წმინდა სანთელი.

ამის შემდეგ იწყებიან სხვა საგნების გაკვეთილები, რომლებიც ნაჩვენებია უმაღლესად დამტკიცებულს საეკლესიო-სამრევლო სკოლების წესდებაებში. ამ საგნების შესახებ გამოცემულ პროგრამებში გარკვეულია, შეძლებისა მებრ, მათი მნიშვნელობა, სიერცე, და ერთმანეთ შორის დამოკიდებულება, ნაჩვენებია აგრეთვე ამ საგნების აღმზრდელობითი მნიშვნელობა, ნაჩვენებია ზოგიერთი სახელ-მძღვანელო დარიგებანი შესახებ მათი სწავლებისა. მს პროგრამები, გამოცდილების მიხედვით, შეიძლება შეცვლილ იქმნენ და შეესებულ უწმიდესი სინოდის განკარგულებით. მაგრამ რა ვინდ სასწორით სრულდებოდენ ეს პროგრამები და ჩვენებანი, მაინც სრულიად ვერ გარკვევენ ესეები სკოლის დანიშნულებას, ბერი რჩება, რომელიც დამოკიდებულია თვით სკოლის ხელ-მძღვანელის მოხერხებაზე და მუყიათობაზე. თუ ამ გვარი სკოლების ხელ-მძღვანელთ ეკლესიისადმი მტკიცე სიყვარული აქვსთ გულში, მაშინ თვით ეს სიყვარული უჩვენებს მათ, თუ რას ითხოვს მათგან ეკლესია მათდამი რწმუნებული ბავშვებისათვის და სული სახიერი შთაგონებს მათ ყოველთავე კვშიარიტებას. მასწავლებლების ბავშვებთან მოქცევაში უნდა სუფევდეს თავ მდაბლობა. მასწავლებლებს მუდამ უნდა ახსოვდეთ და ინახიდენ მოცაქულის სიტყვებს: და მამანი ნუ განაჩისსებთ შვილთა თქვენთა, არამედ განაჩადენით იგინი სწავლათა და მოძღვრებათა უფლისათა (ეფეს. 6, 4). პირველი ჩვენი მიტროპოლიტი წმ. მიხაილი იწყევდა თავისთან მასწავლებელთ და არიგებდა მათ, რომ ბავშვებისათვის ეწავლებიათ არა მხოლოდ წერა-კითხვა, არამედ კეთილ-ზნობა, მოქცოდენ ბავშვებს მოფერებით და არა წყრომით და შიშით, და სწავლების დროს სახეში მიეღოთ შავრდების ძალა და თვითეული მოწაფის გონებითი გახსნილობა. ხან-დის-ხან საჭირო იქნება განსაკუთრებითი სასტიკი ზომების მიღებაც ჩასაგონებლად ხარმაცთა და შეუკნებელ მოსწავლეთათვის; მაგრამ მასწავლებლები ამ ზომების ხმარების დროს მუდამ უნ-



და მეცადინეობდნენ, რომ არ დაამცირონ ბავშვები და ფიცხლად არ მოექცნენ მათ.

ბაკვეთილების შუა უნდა იყოს დასასვენებელი დრო: ამ დროს ბავშვებს უნდა ექცეოდნენ დრო, რომ თავისუფლად ირბინონ და ითამაშონ წმინდა ჰაერზე და კლასის ოთახის ჰაერი განწმენდილი უნდა იყოს. მაგრამ მასწავლებელმა ამ დროსაც არ უნდა მოაცილოს ბავშვებს თვალი და ყოველის მხრით უნდა მეცადინეობდეს, რომ ბავშვებში წნეობა ამალდეს, ყური უნდა უგდოს, რომ ბავშვებს ჩხუბი არ მოუვიდესთ და ერთი-ერთმანეთს ცუდი სიტყვები არ უთხრან. საზოგადოდ მასწავლებელმა უნდა მიაჩვიოს ბავშვები წესიერებას, სისწორეს, ზრდილობას და მომთმინებობას.

შოველ კვირა, დღესასწაულ და დიდ საუფლო დღეებში მოსწავლეები უნდა დაიარებოდნენ ეკლესიაში მწყობრის, ცისკრის და წირვის მოსასმენათ და უნდა მწყობრათ იდგნენ საკურთხევის მახლობლად: უფრო კეთილ-წნეობის მოწაფეთ ნება ეძლევათ იდგნენ საკურთხეველში, რომ მიაწოდონ მღვდელს მღულარება, საცეცხლური და გამოუძღვენ მღვდელს სანთლით, ამასთან შესაძლოა ნება-რთვა გამოითხოვონ ადგილობრივ მღვდელ-მთაწერებისაგან, რომ ასეთ მოსწავლეთ ეცვათ სტიხარის. უფრო წარჩინებულ მოწაფეებს ეძლევათ უფლება, რომ წაიკითხონ ჟამნი, მექვსე ფსალმუნის და სამოციქულოც. ბავშვები, რომელთაც ვალაობა იციან, ვალაობენ ეკლესიაში.

სასურველია, რომ საღამოს ლოცვას ბავშვები ასრულებდნენ ერთად და ნაჩვენებს წესისა მებრ. წესი საღამოს ლოცვისა, რომელიც შემოკლებულია მოსწავლე ბავშვებისათვის, ნაჩვენებია ზემოთ მოხსენებულ, „სასწავლო ჟამნი“.

12-16 წლებით თავდება კურსი საეკლესიო-სამრევლო სკოლაში. იმათთვის, ვინც ვერ მოასწრო კურსის გავლა 2-4 წელში, ანუ წარჩინებით შესწავლილ ცოდნათა განმეორების საჭიროებისა გამო, ბოლოს ამ მოკლე კურსის შეფესებისათვის, რომ მან მაგიერობა უქნას მათ, ვისაც სკოლაში არ უსწავლია, უმაღლესად დამტკიცებულ წესდებაში ნაჩვენებია: დამატებითი გაკვეთილები იმ საკნებიდამ, რომლებიც ისწავლებიან ერთ და ორ კლასიან სკოლებში, ყოველ დღიური გაკვეთილები დიდებისათვის, კვირის გაკვეთილები იმ პირთათვის, რომელთაც არ შეუძლიათ ყოველ დღეს ესწრებოდნენ სწავლებას, და ბოლოს განსაკუთრებით სახელოანო განყოფი-

ლებანი და ხელთ-საქმარო კლასები. ამ დამატებითი გაკვეთილებით და კლასებით საეკლესიო-სამრევლო სკოლების კურსი შესაძრწევად ფართოვდება, და ის თავის წინ იყენებს ისეთ მიზნებს, რომელიც არ შედიან ამ გეგარი სკოლების მოსწავლეთა სასულიერო განათლების წრეში, მაგრამ აკმაყოფილებენ კიცხოვრების მოთხოვნილებას. მაგრამ მღვდლის-ეკლესიის მოსამსახურის მოვალეობა იზრუნოს არა მხოლოდ თავის მოსწავლეთა სულიერად წარმატებისათვის, არამედ მათ გარეგან და დროებით კეთილ-წარმატებისათვისაც. უფალმა ჩვენმა იესო ძრისტემ ერთხელ, როცა დაინახა მრავალი ერი, რომელიც როგორც სულიერს, ისე ხორციელს საზრდოს საჭიროებდა, უთხრა მოციქულებს: თქვენ ვცით მაგათ ჭაშადი (მათ. 14, 16) და ლეთის მსახურებას, პავლე მოციქულის სიტყვისა მებრ, აღთქმა აქვს ცხოვრებას, არა მხოლოდ აწინდელისა, არამედ მექმისისა (ა ტიმოთ. 4, 8). ზამოცილებთა გეინჩენებს, თუ ამ ნაჩვენებ გაკვეთილებში და კლასებში რომელი აღმომჩნდება უფრო საჭირო და სასარგებლო და ამის მიხედვით გამოცემულ იქმნებიან უფრო განსაზღვრულნი ჩვენებანი შესახებ მათი წარმოებისა და განწყობისა.

### პ რ ო გ რ ა მ მ ა

სადმრთო სჯულის სწავლებისა საეკლესიო-სამრევლო სკოლებში.

ა. პრობრამმა მრთ-კლასიანი სკოლისა.

წელიწადი პირველი.

1. სადმრთო ისტორია ძველის და ახალი აღთქმისა და ლოცვების შესწავლა (კვირაში 7 გაკვეთილი).

სადმრთო ისტორია ძველი აღთქმისა.

- 1) ქვეყნის და კაცის შექმნა. შექმ. 1 თავ., 2 თავ., 1—25 სტრ.
- 2) შეცოდება ადამ და ევასი. აღთქმა მაცხოვარზე. დასჯა ცოდვისათვის. შექმ. 3, 1—24.
- 3) ძაინი და აბელი. შექმ. 4, 1—17.
- 4) მსოფლიო წარდენა. შექმ. 6, 7 თავ. 8, 1—14.
- 5) ნოეს შეილები. შექმ. 9, 20-27. ზოდლის შენება. შექმ. 11, 1—9.

- 6) ლეთისგან აბრამის მოწოდება და აბრამის-სადმი ლეთის გამოცხადება სამი მოგზაურის სახით. შექმ. 12, 1—7. 18, 1—15.
- 7) ისაკის მსხვერპლად შეწირვა. შექმ. 22, 1—19.
- 8) იაკობისაგან საიდუმლო კიბის ხილვა. შექმ. 28, 10—22.
- 9) იოზეფის ისტორია. შექმ. 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44 და 45 თავ.
- 10) წინასწარმეტყველი მოსეს დაბადება და მისი მიწოდება მხრელების განთავისუფლებისათვის მცვიტელების მონებისაგან. ზამოს. 1, 6—22; 2 თავ. 3 თავ., 4, 1—18.
- 11) პასექი და მხრელების გამოსვლა მცვიტიდან. ზამოს. 12, 1—38. მხრელების მეწამულ ზღვაში გასვლა. ზამო. 14 და 15 თავ.
- 12) სჯულის მიცემა სინაის მთაზე დასამოცველო კარავის აღშენება. ზამოს. 19, 3—25; 20, 1—21 და ქვეით.
- 13) მხრელების შესვლა აღთქმის ქვეყანაში და მსაჯულთა მმართველობა (შემოკლებულად).
- 14) საულის აღრჩევა და მისი მეფედ ცნება. 2 მეფეთა 9, 10.
- 15) ღვთის მეფედ ცნება. მისი გამარჯვება ზოლიათზე. 2 მეფ. 16 და 17 თავ.
- 16) ღვთის გამეფება. იერუსალიმის დაპყრობა და აღთქმის კილოზნის მასში გადმოტანა. 2 მეფ. 5, 1—11; 6 თავ.
- 17) სოლომონი. მისი სიბრძნე. აღშენება და კურთხევა ტაძრისა. 2 მეფ. 3, 5—28; 6, 1—14; 8, 1—66.
- 18) მხრელების სამეფოს ორად გაყოფა. 3 მეფ. 12, 1—24, 2 მეფ. 10, 1—11. ისრაილების სამეფოს დაცემა. 2 მეფ. 17, 2—24. იუდელების სამეფოს დაცემა. 2 მეფ. თავ. 24 და 25. იერემ. თავ. 52.
- 19) წინასწარმეტყველნი, რომელნიც ცხოვრობდნენ ისრაელების სამეფოში: ისაია. 2 მეფ. 17 და ქვეით. ელია. 2 მეფ. 2 თავ., 3 თავ., 4 თავი, 13 თავ. 20—21. წიგნი წინასწარმეტყველის იოანისა.
- 20) წინასწარმეტყველნი, რომელნიც ცხოვრობდნენ იუდელების სამეფოში: ისაია და დანიელი. ისაიას თავ. 6, 7 და სხვანი. დანიელისა 1, 2 და სხვანი სამი ყრბანი. დანიელ. თავ. 4, 1—23, 91—97.

21) იუდელების ტყვეობიდან დაბრუნება. 2 მეფ. ეზდრასი თავ. 1. ბერეკ ტაძრის აღშენება. 2 მეფ. ეზდრასი თავ. 3 და 6. აგგ. 2, 6—9.

### ახალი აღთქმის ისტორია.

- 1) შობა ყოვლად წმიდა ქალწულის მარიამისა. მისი ტაძრად მიყვანება. ხარება და ქალწული მარიამისაგან მართალი ელისაბედის ნახვა. ლუკ. 1, 25—56.
- 2) უფალი ჩვენი იესო ქრისტის დაბადება. მათ. 1, 18—25, ლუკ. 21, 1—21.
- 3) მირქმნა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი. ლუკ. 2, 22—39.
- 4) წმიდა იოანე ნათლის-მცემლის ქადაგება. ლუკ. 3, 1—18; მათ. 3, 1—12; მარკ. 1, 1—8.
- 5) ნათლის-ღება უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი. მათ. 3, 13—17, მარკ. 1, 9—11; ლუკ. 3, 21—22.
- 6) პირველი მოწაფენი ქრისტესი და პირველი სასწაული. იოან. 1, 35—51; 2, 1—11.
- 7) ტაძრიდან მოკვრეთა გამოკვება. იოან. 2, 13—25.
- 8) ბანრღვეულის განკურნება ცხვრის საბანელთან. იოან. 5, 1—16.
- 9) მოციქულების აღრჩევა და მთაზე წარმოქმული ქადაგება ნეტარებაზე, რომ არ ვაუკოთ მოყვასი, ღვთის განგებაზე და ლოცვის ძალაზე. ლუკ. 6, 13—19. მათ. 5, 6 და 7 თავ.
- 10) ნაინის ქვრივის შვილის აღდგინება. ლუკ. 7, 11—17.
- 11) იგავი მთესველზე. მათ. 13, 1—23; მარკ. 4, 1—25; ლუკ. 8, 4—15.
- 1) ქარიშხლის დაცხრომა. მათ. 8, 23—27; მარკ. 4, 35—41; ლუკ. 8, 22—25.
- 13) იაიროზის ქალის აღდგენა. 9, 19—26; მარკ. 5, 21—43; ლუკ. 8, 41—56.
- 14) წმიდა იოანე ნათლის-მცემლის თავის მოკვება. მათ. 14, 1—12; მარკ. 6, 14—29; ლუკ. 9, 7—9.

ოთხასი მანეთის შემწეობა უწმიდესი სინოდის საშუალებით. აგრეთვე, თუ მღვთის ეკლესიის სამრევლო აღაშენებს შესაფერ სახლს მღვდლისათვის და საეკლესიო-სამრევლო სკოლისათვის. ამის გარდა მისი მაღალ აღმატებულება დაპირებია ეკლესიას შესამოსლებს და სამრევლო სკოლას სასწავლო და სხვა საკლასო საჭირო ნივთებს. ძნელია კალმით გამოხატოს კაცმა ის მხურვალე და გულითადი მადლობა, როგორც აღუძრავს მღვთის მცხოვრებლებში ამისთანა ძვირფასი სტუმრის ნახვას და მათს დაპირებას, აგრეთვე ჩვენი ღარიბი ეკლესიების და ხალხის მდგომარეობაში შესვლას.

**მბერ პროკურორი უწმიდესის სინოდისა 28 აგვისტოს, საღამოს მობრძანდა თბილისში.** მეორე დღეს, 29 აგვისტოს დილით იყო საქართველოს ეგზარხოსთან, სადაც მოგროვილნი იყვნენ საპატია თბილისის ს. მღვდლო პირნი და სინოდალურის და სასულიერო სასწავლებლების მოხელენი. შემდეგ ექსარხოსი და მბერ-პროკურორი წაიღიან სიონში. იქ საღვდლოება მოეგება. პოზედონოსცემა გასინჯა სიონი, სინოდალურის კანტორის სადგომი და შემდეგ მივიდა ბორის ეპისკოპოსთან, ყოვლად უსამღვდლოეს ალექსანდრესთან. აქედამ სასულიერო სემინარიაში წაიდა, გასინჯა სემინარიის ყველა სადგომები და შეგირდებსა და მასწავლებლებს ელაპარაკა.

**30 აგვისტოს, ხელმწიფე იმერატორის სახელწოდების დღეს, მბერ-პროკურორი დაესწრო სიონში სადღესასწაულო წირვას და ნაშუადღევის 4 საათზედ სადილად მიწვეული იყო მის მაღალ ყოვლად უსამღვდლოესთან, საქართველოს ეგზარხოსთან.**

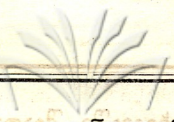
ძვირას, **31, აგვისტოს, მბერ-პროკურორი იყო 1 კლასიკურ გიმნაზიაში.** აქედან, მთავარ მართებელთან ერთად, წმ. ნინოს სასწავლებელში წაიდა და დაათვალიერა. შემდეგ ინახულა სომხების ეპისკოპოსი პრისტაკესი და მასთან ერთად დაათვალიერა ძველი მანქის ტაძარი.

**მრშაბათს, 1 აგვისტოს მბერ-პროკურორმა** გასინჯა ძავეასიის მუზეუმი და საჯარო წიგნთ-საცავი. მუზეუმისა და წიგნთ-საცავის გასინჯვის დროს პოზედონოსცევს თან ახლდა მუზეუმის დირექტორი დ. რიხაძე. შემდეგ გადაათვალიერა თბილისის ეპარქიალური საქალბო სასწავლებელი და იქიდან დაბრუნების დროს ალექსანდრეს ეკლესიაში შეიარა.

**მოს სექტემბერს მბერ-პროკურორი ქ. თბილისიდან** წაბრძანდა ამიერ ძავეასიის რეალსკოლ ბათუმში. ბათუმში მას მიეგება ყოვლად სამღვდლო ბურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსი ბრიგორა. ბათუმში, დათვარიელა ახალი ათონის მონასტერი. მონასტრის მდგომარეობამ, განსაკუთრებთ მონასტრის სკოლამ, მშვენიერი შთაბეჭდილება მოახდინა მათ აღმატებულებაზე. იწება ნახვა ბიჭვინტის სობოროსი და შემდეგ უკან დაბრუნდა.

**8 სექტემბერს, ნაშუადღევის ორ საათზე მათა აღმატებულება** მობრძანდა შუთაისში, რკინის გზის სადგურზე მას მიეგებენ ადმინისტრაციის და ქალაქის წარმომადგენელნი, მათი აღმატებულება დაბინჯდა ქ. გუბურნიის სამხედრო გუბერნატორის სასახლეში. 9 სექტემბერს მათმა მაღალ აღმატებულებამ იწებეს შებრძანება შუთაისის საკრებულო საბოროში წირვებზე. წარვის გასრულების შემდეგ დაწვლილებით გამოკითხა ეკლესიის მდგომარეობა ამ საბოროის სტაროტას. შემდეგ სათითოულოდ გამოკითხა ეკლესიის კრებულს, თუ სად უსწავლათ და რა დროადგან მახურებენ საბოროში. როგორც ეტყობოდა საბოროს სიღარიბემ არ იქონია კარგი შთაბეჭდილება მათ აღმატებულებაზე. საბოროდგან წამოპრძანდა თავარ-ანგელოსთ ეკლესიაში, სადაც დაწვრილებით გამოკითხა ეკლესიის და მისი კრებულის მდგომარეობა.

**ნაშუადღევის 1 საათზე მისი მაღალ-აღმატებულება** მიბრძანდა ყოვლად უსამღვდლოეს იმერეთის ეპისკოპოს ბაბრაელთან. იქიდან შებრძანდა შუთაისის სასულიერო სასწავლებელში. მისმა მაღალ აღმატებულებამ ერთად შეკრებილ მასწავლებლებს დაწვლილებით გამოკითხა მათა ვინაობა, სამახურის დრო, ვის სად შეუსრულებია სწავლა და ვინ რომელ საგანს ასწავლის, ბამოკითხა აგრეთვე, ვინ სად სცხოვრებს და ძვირად უჯდებთ მათ ცხოვრება თუ არა. მართად შეკრებილს მოსწავლეებს დიდხან ებაასა სწავლის შესახებ. შემდეგ მოისმინა მართული და რუსული საეკლესიო გალობა. ღაიარა სასწავლებლის ოთახები, პანსიონერების საწოლი ოთახი. ბრძანდებოდა სასადილო ოთახში სადილობის დროს. დაათვალიერა სასწავლებლის საავთ-მყოფო სახლი. გამოკითხა სასწავლებლის გარეშე მცხოვრებ შაგირდების ბინადრობა და ძლიერ სამწუხაროდ დაურჩა, როდესაც გაიგო შაგირდების ნამეტანი ღარიბული მდგომარეობა. იქვე სასწავლებლის ზედამხედველს



გარდასცა ასი მანეთი სასწავლებლს გარეშე მცხოვრებ ლაზბ შავირდთა შესაწყენელად. სასწავლებლიდგან შებრძანდა ძველ სობოროს ეკლესიაში. აქ მოისმინა ბ. შორიძისაგან ახლად ჩატყაზე გადაღებული ქართული საეკლესიო გალობა, რომლიც ზოიწონა და ბრძანა: „ვინაიდან ქართველებს საზღვრდნითდგან გაქვსთ მიღებული გალობა, უნდა ეცადოთ, რომ იგი ხელ-ახლად აღადგინოთ.“ მკლესიოდგან პირ-და-პირ გამობრძანდა ძველი სობოროს კედლების დასახელება. ამ დროს აქ მობრძანდა შუთაისის კლასიკური გიმნაზიის დირექტორი სტოიანოვი, რომელმაც დაწვრილებით გაასინჯა მათ აღმატებულებას ყველა შესანიშნავი ნაშთები და წარწერაობანი ამა ძველი სობოროსისა. როგორც ეტყობოდა ძრიელ დრმა შთაბეჭდილება მოახდინა ამ ძველი სობოროს ნაშთებმა მათ მალალ აღმატებულებაზე.

ნაშუადღევს მესამე საათზე მათი აღმატებულება იყო მიზატყვებული სადრლეცოვლად უსაზღვდელლოე სობის იმერეთის მისკოპოსის ბაბრიელისაგან.

სალამოვდ მათმა აღმატებულებამ დახედა შუთაისის კლასიკური გიმნაზია. გიმნაზიის მდგომარეობა ძლიერ მოეწონა. ათს სექტემბერს ტყიბულის რკინის გზით ერთად იმერეთის ეპისკოპოს ბაბრიელთან წაბრძანდა ჩვენს შესანიშნავ ბელათის მონასტერში დრლის მცაძე საათზე. ღათვალერა მონასტერი და ყველა მონასტრის ძველი ძვირფასი ნივთები. მათი მალალ აღმატებულება ამ დღესავე ბრძანდებოდა მოწამეთის მონასტერში. ნაშუადღევს ამავე ათ სექტემბერს მათი მალალ აღმატებულება მობრძანდა შუთაისში და სალამოს მიბრძანდება ამიერ ქავკასიის რკინის გზით თბილისში.

თბილისში, როგორც ამბობენ, დარჩება რამდენიმე დღე და შემდეგ წაბრძანდება რუსეთისკენ.

ბატონი საბლერი, მმართველი უწმიდესის სინოდის კანცელარიისა წაბრძანდება მარტილში; მარტილიდგან მიბრძანდება შოთში. ბოლოს მიბრძანდება მსურგეთში და მსურგეთიდგან ბათუმით გაემგზავრება რუსეთისკენ შავი ზღვით.

ჯერ კიდევ ხუთასი წლის წინად, სანამ საქართველო მთლად შეუერთდებოდა რუსეთს, ქართველებს და რუსებს შორის სუფევდა რაღაც ერთი ერთმანეთ-

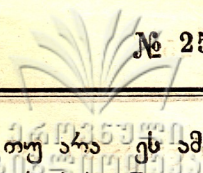
თან დამოკიდებულება სარწმუნოებისა და ნაცონალური საზოგადო ინტერესებისა გამო. ამ ჩვენგან ნათქვამ სიტყვებს ამტკიცებენ ისტორიული ფაქტები. ბარე შემორტყმული მტრები - მაჰმადიანები, ეს დაუძინებელი მტერნი შაისტეს სარწმუნოებისა, თავის მტრობით კიდევ უფრო ხელს უწყობდნენ საქართველოს რუსეთთან შეერთების საქმეს, და აი 1801 წ. საქართველო დაბოლოებით უერთდება რუსეთს. აგერ მალე შესრულდება ერთი საუკუნე, რაც საქართველო მოსვენებულია გარეშე მტრებისგან რუსეთის ძლიერ და თვით-მპყრობელთ იმპერატორების მფარველობის ქვეშე.

იმისთანა შორეული მხარეების, როგორც არის საქართველო, ყველა მოთხოვნილების და საჭიროების შეტყობა ძნელი და სამძიმო გასაგებია იმ პირთათვის, რომელთაც უნდა იზრუნონ ამ დამორებულ ქვეყნებს ხალხთა კეთილ დღეობაზე, ამისათვის ყოველთვის დიდის სიხარულით მიეგებებიან, როდესაც უმაღლესი მთავრობის წარმომადგენელნი პირნი კეთილ ინებებენ ხოლმე რომელიმე ასეთ შორეული მხარეების დახედვას.

ამისთანა ბედი წილად ხედა ამ წელში საზოგადოდ ქავკასიას და განსაკუთრებით საქართველოს. ბარდა მისი მალალ-აღმატებულების უწმიდესი სინოდის მბერ-პროკურორისა საქართველოში მობრძანდენ წელს მისი მალალ აღმატებულება სამხედრო მინისტრი და ბატონი საბლერი, უწმიდესი სინოდის კანცელარიის გამგებელი.

ამისთანა მალალ პირთა მოგზაურობა ყოველთვის მოხდება ხოლმე სხვა-და-სხვა კეთილი მიზნისა გამო და ამისათვის ჩვენ სრული დარწმუნებული ვართ, რომ ზემო აღნიშნულ პირთა მოგზაურობა ჩვენს საქართველოში არ ჩაივლის უნაყოფოდ.

სამხედრო მინისტრმა ქავკასიის ჯარების დახედვით მიიღო სასიამოვნო შთაბეჭდილება იმის გამო, რომ ეს ჯარები ყოველის მხრით მშვენიერად გამართულნი არიან და არასფერში მათ ნაკლულევენება არ ემჩნევთ. მაგრამ არ ფიქრობთ, რომ მისმა მალალ აღმატებულებამ უწმიდესი და უმართველესი სინოდის მბერ-პროკურორმა ამისთანავე სასიამოვნო შთაბეჭდალება მიიღოს საქართველოის ეკლესიების და სასულიერო უწყების დახედვით, რომელიც, სასულიერო უწყება, ძლიერ სუსტად არის აღჭურვილი ეხლანდელი დროის ურწმუნოების და უზნეობის წინააღმდეგ. შთავრეს იარაღს სამღვდლოებისათვის ამ



შემთხვევაში შეადგენს განათლებას. მაგრამ, სამწუხაროდ, ნამეტანი ნაწილი ჩვენი სამღვდელოებისა მოკლებულია ამ განათლებას. ჩვენი ეხლანდელი სამღვდელოება განათლებით ბევრად წინა სდგას საქართველოს რუსეთთან შეერთების დროის სამღვდელოებასთან. მისაც კარგად გამოუყვლევია ჩვენი სამღვდელოების მდგომარეობა ამ ასი წლის წინად, ის ყოველთვის დაგვეთანხმება ჩვენ იმაში, რომ წინანდელი ჩვენი სამღვდელოება განათლებით ძლიერ ძირს იდგა ეხლანდელზე. \*) მაგრამ ეხლადრო შეიცვალა. სამღვდელოებას ნიადგ წინ ხვდება ახალი კითხვები, ახალი მოთხოვნები და ახალი ზომების გამოგონება ეხლანდელი დროის და ხალხის მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად. შერთად ერთ სასულიერო სემინარიას, მთელი საქართველოს ოთხი ეპარქიისათვის დაარსებულს, არ შეუძლია დააკმაყოფილოს მოთხოვნილება მთელი სამღვდელოებისა. სასულიერო წოდებას კი არა თუ არ შეუძლია მეორე სასულიერო სემინარიის გახსნა, არამედ თავისი სიღარიბისა გამო, განსაკუთრებით დასავლეთ საქართველოში, ვერ გაუხსნია მეორე ოთხ-კლასიანი სასწავლებელი, რომ თავიანთი შვილები სულ უსწავლეონი არ დაურჩეს.

ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ყველა ესეები არ დარჩებიან მისი მალალ აღმატებულების განათლებულის ყურადღებისაგან.

აი ამისათვის აღტაცებით მიეგება საქართველოს ხალხი და განსაკუთრებით სასულიერო წოდება მის მალალ აღმატებულების საქართველოში მობრძანებას დი იმედი აქვსთ, რომ ეს მოგზაურობა სასარგებლოდ დარჩება საქართველოს ხალხისათვის საზოგადოდ და სამღვდელოებისათვის განსაკუთრებით.

მდ. დ. დამბაშიძე.

**ბოლგარიის აკაშულ-დარაშული მდგომარეობა.**

„Kölnische Zeitung“-ის კორრესპონდენტი სწერს, რომ როცა ალექსანდრე მთავარს უარი ათქმევინეს ტახტზე, მაშინ მისი სიცოცხლე დიდ განსაცდელში იყო ჩავარდნილიო. შემთქმელთ გადასწეიტეს, მოეკლათ მთავარიო, მაგრამ, როცა ამისი ბრძანება გასცეს, მათი საქმე უკვე წაგებული იყოო.

\*) აქ ჩვენ, რასაკვირველია, სახეში არა გვაქვს თამარის დრო და არც იმ დროის სამღვდელოება.

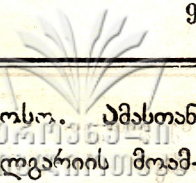
რუსეთის წარმომადგენელმა შეიტყო თუ არა ეს ამბავი, მაშინვე მივიდა დროებითს მთავრობასთან და დაუშალა ასეთის ბოროტების ჩადენაო.

— იგივე კორრესპონდენტი მოგვითხრობს, რა ლაპარაკი ჰქონია პარაველოვს ინგლისის წარმომადგენელთან; მაშინ, როცა ალექსანდრე მთავარი ხელმეორედ აპირობდა დაბრუნებას ბოლგარიაში. ინგლისის წარმომადგენელს ეკითხნა: რათა ხარ იმის წინააღმდეგი, რომ მთავარი უკან დაბრუნდესო? პარაველოვს ეპასუხნა: მე ვუცდი, რომ ეგ საგანი კანონიერად გადასწეიტოს საერო კრებაშო. და მერე ეკითხნა: ინგლისი სიტყვას მოგეცემს, რომ დაიცავს ჩვენს საზღვრებს, უკეთუ ჩვენ ალექსანდრე მთავარს კვლავ მივიღებთო? შუ ამის სიტყვას მოგეცემს, მაშინ კიდევ ეიფიქრებ ჩემის სამშობლოს სიკეთისათვის, ვისი მხარე დავიჭიროვო, რუსეთისა, თუ ინგლისისაო.

— ზემოხსენებულივე გაზეთი ამბობს: ბისმარკი კარგად მოიქცა, რომ წინააღმდეგობა არ გაუწია რუსეთს ბოლგარიის საქმის გამო. ასე რომ არ მოქცეულიყო ჩვენი დიპლომატია, რას იტყოდა რუსეთის იმპერატორის ევემის გამო. ამ დებეშაში ცხადათ არის გამოთქმული, რაცა სწადიან რუსეთსაო. რუსეთს იმ თავითვე არ მოსწონდა ალექსანდრე მთავარი და ყველას უნდა წინ-და-წინვე სცოდნოდა, რომ აღრკ, თუ მალე, აუცილებელი შეიქმნებოდა მისი გადაყენება ტახტიდამო.

— ჯერ ისევ მაშინ, როცა შოლიზაპოლის არეულობა მოხდაო, ამბობს გაზ. „Новости“, ბოლგარები დარწმუნებულნი იყვნენ, რომ ეს ამბავი რუსეთს ძალიან გაახარებო. მართლაც გაზეთებმაცა და საზოგადოებმაც სინარული დაიწყო. მაგრამ რაკი ჩვენმა მტრებმა თავის სასარგებლოდ გამოაყვანეს მაშინდელი არეულობა, ჩვენ იძულებულნი ვიყავით მოგვეთხოვა წინანდელი ყოფა აღდგენილიყო. ამ გარემოებამ ყველას ის აფიქრებინა, ვითომ რუსეთი ბოლგარიისა და რუმელიის გაერთიანების წინააღმდეგი ყოფილიყო ან მაშინ, ან ეხლაო. აქედამ წარმოსდგა, რომ ალექსანდრე მთავარს ისე დაუწყეს ყურება ბოლგარიაში, როგორც ამ ქვეყნის მხსნელსა და დიდს მოყვარეს. უნდა დავამტკიცოთ ეხლა რომ ეს ასე არ არის და ამით გავაძლიეროთ ჩვენი დასი ბოლგარიაშიო.

— აგენტი ბრიტანიის მთავრობისა სტივენნი არწმუნებდა თურმე მთავარს ალექსანდრეს, როცა მან მინისტრებს გამოუტყნადა, მსურს უარყო ტახტიო,



რომ უკან წაიღე შენი სიტყვები და არამც თავი არ დაანებო ბოლგარიასაო.

— რუსეთის მოწინააღმდეგე შაიტა დანიშნა ინგლისის ელჩად სტამბოლში ტარტოანის მაგიერადაო. ეს პირველი ასაფეთქი ნაღმია. მნახოთ, ამბობენ რუსული გაზეთები, ვის დაიტანს ეს ნაღმი, როცა იფეთქებსო.

— მთავარმა ალექსანდრემ, ვიდრე ხელ-მეორედ წავიდოდა ბოლგარიიდან, მიიწვია რუსეთის მომხრე დასის მოთავე. სანკოვმა ჯერ ის უთხრა, რომ მე არა ვცოდი-რა, თუ შეთქმულობა იყოო. როცა უკვე ყველაფერი გათავებულაყო, მაშინ გადავსწყვიტეთ, აგველო და გვეტვირთნა მე და მატროპოლიტს ძლი მენტს მართვა ქვეყნისა, რათა დაგვეცვა წესიერება და მშვიდობიანობაო. თქვენ შესახებ ჩემი აზრი ის არისო: რომ თქვენი დარჩენა ბოლგარიაში უთუოდ დიდს შინაურს არეულობას გამოიწვევს და ეს არც ბოლგარიისათვის იქმნება კარგი და არც თვითონ თქვენთვისაო. ეს არის ჩემი გულ-წრფელი რჩევაო.

— მიტროპოლიტს ძლი მენტს უთქვამს, მას შემდეგ, როცა მონასტრის საპრობილიდამ გაუნთავისუფლებიათ: ჩემის აზრით ბოლგარიის საქმე კარგად გათავდება, რუსეთი, და ალექსანდრე მთავარი შერიგდებიანო. მთავარი ძალიან უყვართ ბოლგარებსო და უნდათ, რომ დარჩეს მთავრად მათს ქვეყანაში მხოლოდ იმ პირობით, თუ მოხდება რუსეთის მფარველობაო.

— ბოლგარიის მთავრისთვის ჯილდოდ სამი მილიონი ფრანკი მიუციათ. მთავარს მილიონ ნახევარი ვალეები აქვსო. რაც საკუთარი მამულეა ჰქონია, მთავარს ბოლგარიის სახელმწიფოსათვის შეუწირავს.

— ზაზეთი „Neue Freie Presse“-ს გაუგია, ვითომ პრინცი მმანუელ-ძონიკი მოგორიდეს მხანდა ჰქონდეს პროკლამაცია და ჰსურდეს ბოლგარიის მთავრად დადგესო. პრინცი ალექსანდრე ფაშას ძმის-წულია. ამ პრინცს ამას წინად პარაველოვისთვის წერილი გაუგზავნია, სადაც ამბობს, რომ ბოლგარიამ პოლი-

ტიკაში რუსეთის მხარე უნდა დაიჭიროსო. ამასთან ნამდვილად იმასაც ამბობენ, რომ ბოლგარიის მოამბოხე დასსა ჰსურს ბოლგარიის ტახტზე მლდენბურგის პრინცი დასვასო. („ივერია“).

უკანასკნელი დღეების ზოგიერთი საინტერესო

# ჯელეგრაჰიები.

29 აგვისტოს

**ბერლინი.** პრინცი ვილჰელმ პრუსიელი შახთას სადამოს წავიდა ბრესტ-ლიტოვსკს, რათა სალაში მარტოკას ჩვენს ხელმწიფე იმპერატორს, გერმანიის იმპერატორისაგან შემოთკალილიო.

**მენა.** ავსტრიის მეძვეადრე პრინცი, მთავრ სარდალა ინგლისის ჯარებისა ჰქრცოგი კემბრიჯისა და ავსტრო-გენერლის გარეშე საქმეთა მინისტრი გუშინ სადამოს მივიდნენ სოფელ ლუბიენს, ლეოკს ახლო, ავსტრიის ჯარების ადღუძის სანახავად.

30 აგვისტოს.

**სმტნი.** ხელმწიფე იმპერატორის სახელ-წოდების დღეობის გამო, — ამ დიდად სადღესასწაულო დღის მიზეზით, აქ ჩვეულებრივ დიდის აშბითა და უოფით გარდახდილ იქმნა შარკალისი. შარკალასუდ დაქწრწენ ტუწრწნეკრწინადამ დაბრუნებულნი მინისტრნი და წვერნი რეტებრბისა.

**პეტერბურგი.** დღეს დღით დაიწყო ლატანიით სიარული ისაკიევის ტაძრიდან ალექსანდრე-ნეკელის ლეკრამდე, საცა წირვის შეძეკვ, რომეღარ 11 საათოე დაიწვევა, გარდახდილ იქმნება შარკალისი მის იმპერატორებით უდიდებულესობის ხელმწიფე იმპერატორის სახელ-წოდების დღეობის გამო. ამავე დღის მიზეზით ქალაქი მოწითულია ბაიარღებითა; სადამოსუდ ქალაქს განათებენ ჩიარღდნითა.

„Правительственный Вѣстник“-ში დაბეჭდილია, ვის რა უოკლად-მოწვალე ჯილდო ებოძა: საქართველას ეგზარტისს შავლეს ბრეღიანტის ჯვარი ბარტუ-

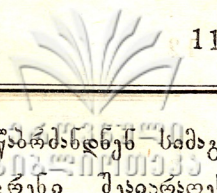


დასუ განაკეთებლად, სასკემწიფო რჩევის წევრს ლიუბო-  
შინსკისა—ბრალდების ნიშნები წმ. ალექსანდრე-ნეველის  
ორდენისა; ებოძათ ორდენები: საერო განათლებას სა-  
მანასტროს ანკოლოგიურის კომისიის წევრს ბარონ  
ბიულეჩს—წმ. ალექსანდრე ნეველისა, ცესარევიჩის ნი-  
კოლოზის ლიტვის დირექტორს მოსკოვში კატკოვს—  
წმ. ვლადიმირისა 2-ხარისხისა,—ეს ორდენი ებოძა ჯილ-  
დოდ სასიკეთო მოღვაწეობისათვის სწავლებისა და აზრ  
დას საზოგადო და იმ გამუდმებულსა, დაუღალავის  
გულ-მოდგინეობისათვის, რა გულ-მოდგინეობათაც რამ-  
დენისამე წლის განმავლობაში კატკოვი უოკუესავე ღო-  
ნესა ხმარობდა, რათა საღისის გონებას ცხადდა და  
მტკიცედ შეეგნა ჭეშმარიტნი საფუძველნი რუსეთის  
სასკემწიფო ცხოვრებისანი. ორდენი თეთრის ანწივისა:  
კავკასიის მთავრ-მმართველის რჩევის წევრთ შვიდილსა  
და პეშჩურკოვსა და ვარშავის გენერალ-გუბერნატორის  
სელ-ჟივიტის ვილჟევს. წმ. ვლადიმირი მე-2 ხარისხისა:  
რანსანის გუბერნიის თავად-აზნაურების წინამძღოლს  
მურომტევს და კავკასიის მთავრ-მმართველის განსაკუთრე-  
ბულ მინდობილობათა მოსკოვს საჩაჯოვს. წმ. ანნა 1-ის  
ხარისხისა: ოლენბურგის, გუბერნიის საერო სკოლების  
დირექტორს სოკოლოვს, ორენბურგის და სარატოვის  
გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლს ჩერნოვს და  
კრივისკის, კრომსკის სამაზრო თავად-აზნაურთ წინამ-  
ძღოლს შენშინს, პეტროპოლისის გუბერნატორს შინო-  
ვიევს და ვიტე გუბერნატორს პოდგორცინოვს,  
მოსკოვის საზოგადო სამადლო სასწავლის სამსრუ-  
ველო რმშვის წევრს დოლოგოვს და მოსკო-  
ვის სტამბების უფროსს ინსპექტორს მსერინსკს, კავკა-  
სიის მთავრ-მმართველის განსაკუთრებულ მინდობილობა-  
თა მოსკოვს პოდგორცინოვს და კავკასიის სამედიცინო მმართველობის  
წევრს გარალკოვის. წმ. სტანისლავა 1-ლის ხა-  
რისხისა: გუბერნატორებს კელეცისას—ივანენკოს, სედ-  
ლეცისას—სუბოტინს, ლომინსკისას—ესენუსს და  
სტავროპოლისას—ზინსკომანს. გუბერნიის თავად-აზნაურ-  
თა წინამძღოლთ: კალუგისას—ინოვსკის, კოსტრომი-  
სას—შაპოვს და მინსკისას—პავლოვს. ვიტე-გუბერნატო-  
რებს: ვორნეჟისას—კარნოვიჩისა და ლიჭლიანდიისას—  
ტომიშენს, კაპიტანს კერჩის საკარანტინო პორტისას  
კონტრა-ადმირალს სუხოძინს; მაზრის თავად-აზნაურთ  
წინამძღოლთ: ნერესუსკისას—ისაკოვს და პსკოვისას—ი-  
სონტოვს; ვარშავის გენერალ-გუბერნატორის განსაკუთ-  
რებულ მინდობილობათა მოსკოვს ბიკოვსა და სტინაგო-  
ვისს. საგუბერნო გლეხთა საქმეთათვის დაწესებულ შრი-  
სტოტსკისათა წევრებს: ორენბურგისას—პოტაპოვს, ლი-

უბლიანისას—ივანოვს და მოსკოვისას—მსერინს, ორენ-  
ბურგის სამკურნალეო დაწესებულებათა ინსპექტორს—სა-  
გარსკის, მოსკოვის მუშათათვის დაწესებულ სავად-  
მყოფოს უფროს ექიმს რაზნოვს, კავკასიის სტატის-  
ტიკურის კომიტეტის თავს-მჯდომარეს ზეიდლიცს და  
კავკასიის მთავრ-მმართველის სამწერლოს საქმეთა მწარ-  
მკებელს ამბროსიანოვს.

ბრძნო-ლიტოვსკი. მოწერილი ამბავი „Прави-  
тельственный Вѣстникъ“-ისა: დღეს დღით, 10<sup>1/2</sup>  
სათზე მათი იმპერატორებითი უდიდებულესობნი და მათი  
უმაღლესობანი წარბმანდნენ ბრესტ-ლიტოვსკს. მათ  
უდიდებულესობათა წარბმანებამდე ვისოკოლიტოვსკის  
რეინის გზის სადგურზე მოვიდა გარეშე საქმეთა-მინის-  
ტრი, წარსდგა წინაშე მათის უდიდებულესობისა და ეას-  
ლს ბრესტ-ლიტოვსკს. ვისოკო-ლიტოვსკის ასლელს რეი-  
ნის გზის ლიანდაგის გაყოფებაზედ ქვეითი ჯარი იდგა  
დამწვრიკებულნი და ხორც მიუხსიკეთა საერო სავალ-  
ბელს უკანადა. 12 საათის 25 წუთზე სამეფო მატარე-  
ბელი მოვიდა ბრესტ-ლიტოვსკის სადგურზე. სადგურში  
მშვენიერედ იყო მოწითულა ბაიარლებით, დაწნულს ყვა-  
ვილებითა და მათ უდიდებულესობათ ვენზილებითა. სად-  
გურზე მათ იმპერატორებით უდიდებულესობათ მიეგება  
ვილნოს გენერალ-გუბერნატორი, გრონოს გენერალ-გუ-  
ბერნატორი და მალა-ხარისხოვანი სამხედრო კანდი,  
რომელთა შორის ვარშავის გენერალ-გუბერნატორიც იყო,  
სადგურსკევი მიეგებნენ ქ. ბრესტ-ლიტოვსკის წარმომად-  
გენელი. ქალაქის თავმა მართვა მათ უდიდებულესობათ  
პურ-მარლი. აქვე მიეგება მათ უდიდებულესობათ  
სტავროპოლისის ბრესტ-ლიტოვსკის სამაზრო მომრეგებელ სასამარ-  
თლოს შირველის თემის გლეხთაგან და მართვა პურ-  
მარლი. შემდეგ მათი უდიდებულესობანი შებრძანდნენ  
დაბნაში, საცა ინებეს და მიიღეს მარტებისა და გუბერ-  
ნიის თავად-აზნაურთ წინამძღოლნი, რომელთაც მართ-  
ვეს პურ-მარლი. ქალაქმა იმპერატორისა მართვეს თა-  
გულები. აქედამ მათი უდიდებულესობანი და უმაღლესო-  
ბანი წარბმანდნენ ციხის სასასავად. ხალხმა აღტაცებით  
გააწილა.

დარკობადი. პრინცი ბატენბერგი მოვიდა აქ  
გუშინ საღამოს და მამინეკ წავიდა თავის მამასთან იუ-  
ბიგეიმის ციხე დაბნაში.

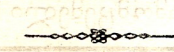


ს. მ. ჭიკაბაძე. მომეტეხულობა ნაწილობა დეპუტატებისადმი უგვიძრავი თავი სლოგანი. იმედი აქვთ, რომ საქონელი და მტკიცებს აქვსანდრე მთავრის განკარგულება-თა.

რუსეთის იმპერატორის სასულიერო დეპარტამენტის გამომცემი უფროსი მწიგნობარი, რომელიც დაეხმარება აღმოსავლეთ-რუსეთის ეპარქიის დაწესებულებებისთვის, რომელიც ბოლოვდება აქვთ.

ბრესტ-ლიტოვსკი, 29 აგვისტო. კორესპონდენცია „Правительственный Вестник“-ს: ცისას გზაზე, რომელიც უნდა გაეშენებინათ იმპერატორის უდიდებულესობათა, გამართული იყო რამდენიმე სადღესასწაულოდ მართული შესავალი კარი. ამ კარებისას ხელის მწიგნობარ იღვწენ მისწავლე ქალები და გუბერია აქაურის სასწავლებლების, რომელიც ცისაში მობრძანდნენ, წარმოებების სრულად ასტესეს. ცისაში მათი უდიდებულესობანი შებრძანდნენ ეპარქიისაში, სადა მიეკება აქაური სამღვაღობა და გარდისადა მარჯალისი. ეპარქიისადმი მათი უდიდებულესობანი წებრძანდნენ საკომენდანტო სასლში, სადა ბინა აქვთ მომწოდებული. სასლს ახლო იდგა საპატრიარქო უფროსი. უფროსი დაუყენა ლეიბ-ბრძანების ქვევითმა პოლკმა. უფროსად იდგა მთელი რატი მისი უდიდებულესობის დროშებითა და მემუნიციპალიტეტის სარჩითა. სელმწიფემ მიიღო მასხენება და მიეღსადაცა უფროსი. გაუჭა წინ და მეტი უბრძანა, რომელიც წასულიყო ციქ-მონიალურის მარშით. შემდეგ მათი უდიდებულესობანი შებრძანდნენ სასლში, სადა ჩამოხდნენ აგრეთვე დიდნი მთავარნიცა: გიორგი და ვლადიმერ ალექსანდრეს ძენი და მისიელ ნიკოლოზის ძე. დიდნი მთავარნი ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე უფროსი, ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე უმცროსი ცისას სასლში ჩამოხდნენ. რომელიც შუადღის უგან სამს საათზედ ასაუზმეს, მათ უდიდებულესობათა და უმადლესობათ ამაღლითა ინახულეს ბრესტ-ლიტოვსკის სამხედრო სამეურნელო. მათ უდიდებულესობათ ყველა მათსებები დაიარეს და ავად მყოფებს უფროსად-მოწველედ გამოწვეთეს, ვინ რომელი იყო ავად. სამეურნელოდამ მათი უდიდებულესობანი წებრძანდნენ ტრედების გასამენებელი ადგილის სახსავად. აქ ტრედების სადგურია. საფოსტო ტრედები ქვათ მოშენებული, რომელიც რმის დროს აჩანს სოფელ საჭირონი სხვა-და-სხვა სამხედრო საქმეთათვის. მათ უდიდებულესობათ თანდასწრებით ამ სადგურადამ 43 ტრედი გააფრანეს სხვა მორე სადგურზე. ამის შემდეგ მათ უდიდებულესობათ დიდნი მთავრები-თურთ ინახულეს სამხედრო რთქლით შერას საცხობი

ბრესტ-ლიტოვსკისა. აქვადმ ეტლით წებრძანდნენ-სამაგ-რეთა სახსავად. მათ თვალწინ სამაგრისი შეაიარაღეს წარმოებებითა. ცისა და ქალაქი მართულია ბაიარლებით, მათ უდიდებულესობათა გენერლებითა და დაწესების უფროსებითა. სადამოწე ცისა და ქალაქიც ჩინადლით იყო განთავსებული. სადამოწე 8 საათზე ბრესტ-ლიტოვსკს მობრძანდა შრუსის პრინცი ვლადიმერ. რინის გზის სადგურზე პრინცი დახვდნენ: სელმწიფე, მემუნიციპალისტი და დიდნი მთავარნი გიორგი ვლადიმერ ალექსანდრეს ძენი, ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე უფროსი და მისიელ ნიკოლოზის ძე და ამაღლა. საპატრიარქო უფროსი გაემოყენა მე-2 ბატალიონმა შრუსის წარმომადგენლებითა და მემუნიციპალიტეტის სარჩით, რომელიც დაუჭრა გერმანიის საგალობელი. სელმწიფე, მემუნიციპალიტეტი და დიდნი მთავარნი შრუსის მუნდირებითა და ლენტეხით იყვნენ, სოფელ პრინცი ვლადიმერ ეცა რუსული მუნდირის. რინის გზის სადგურადამ სელმწიფე და პრინცი ეტლით ცისაში წებრძანდნენ, მეტი შებრძანდნენ სასლში, რომელიც მათ უდიდებულესობათ უჭირავთ და აქ პრინცი სელმწიფე იმპერატორის წინაშე წარსდგა. შემდეგ გაიმართა სადილი. სადაღად მოწვეულნი იყვნენ მინისტრნი, ამაღლა და პრინცი მსლებელი მაღალ-ხარისხიანი კარნი. იმპერატორის მარჯვნივ იდგა პრინცი შრუსისა, სოფელ მარცხნივ — სელმწიფე. უფროსი ბრესტ-ლიტოვსკის მამაშავდეს სასლები ნიკოლოზის შესავალ კარებს ახლოსა. პრინცის ამაღლაში იყოფებინ: გოფ-მარშალი ფონ — ლობენაუ და ადუტანტი მარია ფონ-როზივი და კაპიტანი შპილი. სელმწიფის ბრძანებით პრინცი ანდავს გენერალ ადუტანტი თავ. მარკოვი და ფლიგელ-ადუტანტი თავ. ბელარუსკი, რომელიც პრინცი ვარშავაში მიეკებნენ. სადაღის შემდეგ მათი უდიდებულესობანი, პრინცი შრუსისა და სხვა უმადლესნი სტუმარნი დაესწრნენ და უმადლეს, რომელიც გაამაგრეს და შეაიარაღეს დეი ცისას ერთი ნაწილი. დამის 12 საათზე მათი უდიდებულესობანი და უმადლესობანი დაბრუნდნენ სასლში.



# განცხადებანი.

ისუიდებიან მღვ. დავით დამბაშიძისაგან გამოცემული წიგნები:

თბილისში: ბრიტუროვის წიგნის მაღაზიაში. ქუთაისში: ძმ. ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. ყვირილაში: ყვირილის ნათლის-მცემლის ეკლესიის საეკლესიო ნივთების საწყობში და დ. ხონში: წერეთლის წიგნის მაღაზიაში.

სახელდობრ:

## საქართველოს საეკლესიო ისტორია

ფასი უედოთ—ცხრა შაური.

## ქართული ლოცვანი,

ფასი უედოთ 30 კ. და უდით 45 კ. მღვდელთათვის საიდუმლოების შესრულების დროს საჭირო

## სახელმძღვანელო წიგნი,

ფასი უდით ექვსი შაური.

ახალი სასულიერო კონსისტორიათა ფუნდამენტა, ფასი ორი აბაზი.

## ახალი კარაბაღინი,

ფასი უდით ერთი მან.

ყვირილის საეკლესიო სანთლის საწყობში ისუიდებიან აგრეთვე ყოველ-გვარი საღმრთო საეკლესიო წიგნები და ნივთები.

# ს ტ ა მ ბ ა

მ. დ. დამბაშიძისა ღ აზ. ე. ი. სელაძისა.

სტამბა გაიხსნა მსწრაფლ-მბეჭდავი მაშინით და ყველა მოწყობილობით ქ. ქუთაისში 15 მაისს, 1886 წ. ქნაფესკის და ნემეცის ქუჩაზე, საქალგო გიმნაზიის პირ-და-პირ, მამაჯანოვის და ამირალოვის სახლებში.

იღებს ყოველ გვარ საბეჭდავ საქმეებს სხვა-და-სხვა ენებზედ. შასი ყველა საბეჭდავზე ზომიერია. შეკვეთილი საქმეები დაპირებულ დროზედ ჩაბარდებათ ყველას.

სამღვდლოებას ყოველ-გვარი საქირო ბლანკების დაბეჭდავა და მოპოება შეუძლია ზომიერ ფასად. ძალაქს გარეშე მცხოვრებთა შეუძლიათ მიმართონ ამ აღრესით: *Въ Кутаисъ, въ типографію Гамбашидзе и Хеладзе* ანუ *Въ Квирилы, въ редакцію „Мукемси“ (Пастыръ) и Въ Тифлисъ въ типографію Е. И. Хеладзе. въ собств. домъ.*

შინაარსი: ოფიც. ნაწ. უწმიდესი სინოდის განკარგულებანი.—აჩა ოფიც. ნაწილი: უწმიდესის და უმატებულის სინოდის ობერ-პროკურორის, კოსტანტინე ჰეტრეს ძის ზობედონოსტევის საქართველოში მომხმანება.—ბოლგარის აჩუულ-დაჩუულა მდგომარეობა.—ტელეგრაფები.—განცხადებანი.

რედაქტორი და გამომცემელი მღვ. დ. დამბაშიძე. *Доз. цензурою Кутаисъ, 9 Сентября, 1886 г.*

მსწრაფლ-მბეჭდავი მღვ. დ. დამბაშიძისა ღ ე. ი. სელაძისა.